

Коваль-Гнатив Дзвенислава. Античные паремии в эпистолярном наследии Лесы Украинки. Исследуются латиноязычные крылатые выражения в письмах Лесы Украинки, их происхождение, развитие во времени, употребление в произведениях античной литературы, в эпистолярии писательницы, акцентируется внимание на значении античных паремий и их функциональности в ее корреспонденции. Эпистолярное наследие Лесы Украинки является не только интересным информативным источником биографии поэтессы, но и осмыслением ее литературного творчества, поэтического стиля. Латиноязычные крылатые выражения – свидетели образного мышления поэтессы, раскрывают ее личность во всей ее неповторимости и многогранности и побуждают нас к овладению древними языками и культурным достоянием античности.

Ключевые слова: паремии, эпистолярий, крылатые выражения, паремиология, античная мифология, криптоним, первоисточник выражения.

Koval-Hnativ Dzvenyslava. Antique Paremiias in Epistolary Heritage of Lesia Ukrainka. We study a Latin winged expressions in letters of Lesia Ukrainka, their origin, development in time, use in the works of ancient literature, in the author's letters. The importance of ancient proverbs and their functionality in her correspondence is revealed. Epistolary heritage of Lesia Ukrainka is not only an interesting and of informative source of the poet's biography, but also a reflection of her literary works, poetic style. Latin winged expressions are evidence of creative thinking of a poet, revealing her identity in all its uniqueness and versatility which induce us to master the ancient languages and cultural heritage of antiquity.

Key words: paremiias, correspondence, winged expressions paremiology, ancient mythology, krypton, original expression.

Стаття надійшла до редакції 12.10.2016 р.

УДК 81.372

Микола Мірченко

ЛЕСЯ УКРАЇНКА: «МЕСНИКИ ДУЖІ ПРИЙМУТЬ МОЮ ЗБРОЮ...» (СПРОБА ТЕКСТОЛОГІЧНОГО АНАЛІЗУ ДЕЯКИХ ТВОРІВ)

Стаття продовжує цикл праць автора з лінгвотекстології поетичних творів Лесі Українки. Показано лінгвостильові особливості деяких поетичних творів, розкрито виражальні мовні засоби, лінгвосинергетику, вагу поетичного слова славетної Лесі Українки. Прокоментовано глибину світських і світлих думок Лесі Українки як справжньої національно свідомої дочки України. Показано, як

© Мірченко М., 2016

вона, через сумніви і страждання, полемізуючи з Музою, шукає своє місце в «сіянні перелогу» для розвою України, як вона усвідомлює своє місце у стосунках із Музою, високу місію поета, яку вона вкладає у вуста музи-порадниці: «співаймо поважно Про те, як одважно герой умира на війні».

Ключові слова: вага поетичного слова, риторично-питальні конструкції, мотив вічного смутку, муза жалібниці-порадниці тиха, туман, Леся Українка.

Леся Українка своєю поетичною творчістю неймовірно талановито змогла передбачити проблеми українства, боротьби нашого народу за своє національне буття. Як справжня дочка свого часу вона проникливо промовляє і у своїх поетичних творах, і на сторінках численних листів до близьких, уболіваючи за розвій рідної мови, і її численні переживання, сумніви лягають на папір...

Слово Лесі Українки, її найкоштовніша «зброя іскриста» стала могутнім символом «в руках невідомих братів». Вона служитиме і стане «кращим мечем на катів». Такі сподівання поетеси. Вона вірить, що її «гартована мова», яку вона «видобує з піхви готова», послужить, хоч це не гострий безжалісний меч, що «здіймає вражі голови з плеч». У другій строфі поетеса застерігає, сумніваючись: «тільки ж ти кров з мого серця пролєши, враженого ж серця клинком не проб'єш...» Однак уже в наступній строфі звучить упевнено: «Вигострю, виточу зброю іскристу, скільки достане снаги мені й хисту...» Оце прагнення й звернення поетеси до слова, Музи звучить в інших поезіях. Поетеса свято вірить у те, що її поетичне слово звучить в унісон з її часом. Про це вона пише й у своїх листах. Так, у листі до М. Драгоманова від 9 лютого 1894 р. вона, полемізуючи з ним, наводить думки галицьких народовців О. Кониського й В. Антоновича, які звинувачували Лесю Українку («Мене в космополітизмі при сій справі укоряли»), щоб усунути її від редагування журналу «Дзвінок». Вона, зокрема, зазначає: «Мені приходилось самій чути і читати подібні “політичні profession de foi...”. Коли між простими людьми ходять легенди про те, ніби московський уряд закопує голодних людей живцем в землю, то такі легенди слід не розбивати, а підтримувати й розширювати, щоб дискредитувати ворогів. Кого вони думають дискредитувати?!.. Здається до переконаннів належить і се: “Я не п'ю чаю, бо це московська вигадка, я не ходжу з роду в російський театр; не читаю дурної російської літератури; їм не “бліни”, а “млинци”, а коли б то були “бліни”, то я б їх не їв і т. п.».

І далі:

«*Наслухавшись таких милих розмов* (тут і далі виокремлення мої. – М. М.) від людей, що звать себе патріотами і українофілами, боїшся, як вогню, коли б хто тебе не позвав сими іменнями і таким способом не загнав у баранячу кошару. Наш добрий друг назвав раз мене і моїх кількох товаришів “постидними дезертирами” за те, що ми зреклися назви українофілів, але що ж робить, коли її страшно носити тепер, щоб не уподобитись крученому барану в християнському **стаді**. Ви, казав друг, – “повинні боронити честь **старої корогви, а не зрікатися їй**”». І далі поетеса наголошує: «*Ми ж думаєм, що краще зробити **нову корогву, ніж латати стару, і ради того латання ризкувати власною честю. Ті люди, що колись тримали сю корогву, заснули, і в сні не почули, як корогва випала їм з рук і попала в баранячі копита, люди сплять і тепер і не думають **вертати собі своєї корогви, чого ж ради ми будем за неї коп’я переломляти?**..***»

Таке розширене цитування має на меті показати глибину світлих і світських думок поетеси, а також те, що Леся Українка як справжня національно свідома дочка України відкидає так звані українофобські ідеї. Вона розуміє, що «*мусить бути одна правда і для мужика, і для пана, я завжди стояла і буду стояти, а наскільки прислужуся їй ділом, се залежатиме від моїх сил і таланту*» [2, с. 219–220]. Усвідомлюючи вагу свого слова, поетеса констатує: «*Слово, моя ти єдина зброє, ми не повинні загинуть обоє!*». А в іншій поезії цього періоду «*To be or not to be?*» («*Бути чи не бути?*») наголошує: «*Вгамуйся, думко, не літай так буйно! Не бий крильми в порожньому просторі. Ти, **музо винозора, не сліпи мене вогнем твоїх очей безсмертних!***». Поетеса шукає правильних шляхів, просить у музи: «*Дай руку, притули мене до свого лона. Тобі я віддала усе, що мала, **Подай мені велику пораду***». Що змушує її звертатися за порадою? (див. про це також у нашій статті [3, с. 350–355]). Безперечним є прагнення бути корисною в суспільному житті: «*Дивись: навколо нас великі перелоги, дикі пущі і високі кручі, І темні, тихі води. Подивись:*

*Шляхів нема, а тільки де-не-де **Поплутані стежинки йдуть на безвість**. Он люди – мало їх – **орють ті перелоги...***» Тут яскраво вбачаємо ті вічні пошуки виходу з «баранячої кошари»: «***поплутані стежинки йдуть на безвість***». Вона звертається до Музи: «*Скажи мені, **пораднице надземна, Куди мені податись у просторі? Чи маю я здійснити срібло-золото з своєї ліри і скувати рало, А струнами сі***

крила прив'язати, Щоб тінь не падала на вузьку борозну, Зайняти постать поряд з тими людьми, Орати переліг і сіяти, А потім ждати жнив, та не для себе?». Але вона посилює це риторичне запитання: «Чи, може кинутись туди, у пущу І в диких нетрях пробивать дорогу З сокирою в руках і з тонкою пилою, Поки який гнилий, великий стовбур Впаде й задавить серед хащів темних?». І далі ще інтенсивніше наголошує: «Чи, може, злинути орлицею високо, Геть понад кручі, у простір безмежний, Вхопити з хмари ясну блискавицю, Зірвати з зірки золотий вінець і запалити світлом опівночі?». І знову сумнівні мотиви: «А що, коли те світло миттю згасне, як метеор і темрява чорніше, Страшніше здасться, ніж була раніш?» І далі знов сумнів-мотив: «А що, коли не стане в мене сили, Вогонь обпалить крила й я впаду, Неначе камінь, що зірвався з кручі Туди, у темні води, в глибину, В холодну тишу, і недовго буде Тремтїти круг на площині води?». Тут риторично питальні конструкції вжито з певною метою. Бо ж вічне «бути чи не бути?» потребує такого вмісту думки. Подібні мотиви в Лесі Українки були особливо актуальні в попередній поезії «Ave rescina!» («Радуйся, царице») (дата її написання 21.VIII, тоді як «Бути чи не бути» – 10.IX.1896). І знову вона розпочинає свій твір із запитання: «Безжалісна музо, куди ти мене завела? Навіщо ти очі мої осліпила згубливим промінням своїм? Навіщо ти серце моє одурила, привабила маревом щастя? Навіщо ти вирвала в мене слова, що повинні б умерти зо мною?».

Леся Українка усвідомлює своє місце у стосунках з Музою: «Ти, горда цариця, мене повела за собою, Мов бранку-невільницю в ході своїм тріумфальнім». Покора невольниці-бранки, поетеси у стосунках з Музою проступає в таких поетичних рядках, що належать Музі: «Співай мені пісню, ту пісню, що спить в твоїм серці. Торкни ту струну в своїй арфі, що досі і ще не бриніла...» Ніби з великого примусу поетеса (авторка) промовляє: «Даремне хотіла я арфу свою почепити На вітах плакучих смутної верби, І дати велику присягу, що в світі ніхто не почує невільничих співів моїх. Ти глянула поглядом владним безжалісна, Музо, І серце моє затремтіло, і пісня моя залунала...» І далі, через кілька строф, відверте зізнання: «Все я тобі заспівала, і те, чого нікому, навіть самій собі, вголос сказати не хтіла». Натомість знову запитує в Музи: «Де ж твої подарунки, царице?». А подарунки натомість «сльози – коштовнії перли, людське признание – холодний кришталю...»

В інших поезіях також звучить мотив вічного смутку, інколи розпачу: *«Де ж ви, де, мої щирі одважні слова? Де ж поділась моя чарівниця, Молода моя Муза, і горда, й сумтна, Жалібниця-порадниця тиха?»* (Поезія «З пропавших років» (2), час написання – січень 1897 р.) Тут мотив шукання істини, справжності шляху: *«Вабить, кличе, далекая муза мене, мов гарячка наводить примари, А навколо туман, наче море сумне... Чом його не розвіють сі чари?»*. Туман як сентенція, яку треба розвіяти, часто супроводжує поетичний текст Лесі Українки: *«Навіть муза боїться вступити сюди, В сей останній туман небарвистий...»* Натомість Муза кличе здалека: *«Встань і зо мною ходи тим шляхом, що сіяє сріблестий...»* Будуть зорі встилати розложистий шлях, *Наче шлях тріумфатора квіти»*.

Звернення Лесі Українки до Музи як порадниці, що *«колись так радо летіла на поклик мій в кращії дні»*, бачимо в циклі поезій «Кримські відгуки». У поезії «Зимова ніч на чужині» у формі діалогу закладено високу місію поета. У вуста Музи поетеса вкладає вагомі слова: *«Дарма нарікати! Не я забарилась, я часто край тебе стояла, ждучи Твого привітання, але ти журилась Самотньо, мовчазній сльози ллючи. І знову сумнів і шукання: «Ми, Музо, не щиро сю пісню співали, мені вона завжди чужою була, – В той час, як навколо усі танцювали, Я тільки таємній сльози лила»*. У вуста Музи-порадниці вкладає сенс буття поета: *«...Співаймо поважно Про те, як одважно герой умира на війні. Він рад серед бою лягти головою, Аби не впустить корогви, він чесно поляже, Товаришам скаже: «Я вдержав держить тепер ви!»*. А далі знову явна суперечка з Музою, *«шукання шляхів»*, якими б іти разом, у розумінні взаємної дії, та все ж: *«Ой Музо! Ся пісня двусічна мов зброя, І будить одвагу, жалю завдає: Ти згадуєш в пісні загибель героя, Я згадую в думці безсилля моє»*. Вона просить Музу: *«Поки я недужа, не клич до відваги, В заржавілих піхвах меча не воруй. Мені тепер сумно, я прагну розваги, Прошу тебе, свіжої рани не руш!»*. У такій суперечці вкладає у вуста Музи важливі думки: *«Химерні ви, люди! Серця ваші хорі, Від всього займаються жалем страшним. Згадай, як колись ти на ясній зорі Зо мною дивилась під небом рідним»*. А далі знову й знову риторичні запитання, утвердження сумнівів: *«Чи в сій стороні закривають так щільно Небесну красу кипариси сумні, Що пісня твоя не літає так вільно До самого неба, як в давній дні? Невже отсих гір золота верховина Для тебе сумна, мов тюремна стіна? Замокни ж ти, пісне моя лебедина, Бо хутко порветься остання*

струна!». І завершує поезію авторка дев'ятьма строфами, у яких викладено упевненість і непереможність: *«Стій, Музо, ображена горда богине! Даремне твій спів безнадійно луна. Скоріш моє серце раптово загине, Ніж в тебе порветься остання струна!»*. Вона впевнена, що *«були наші мрії хоч смутні, та гарні, Немов у жалобі вродливі жінки»*... (неперевершений образ-порівняння!), вона вірить, що *«В піснях наших завжди сятимуть зорі..., а завтра знов сонце загляне в віконце І збуджене серце моє заспіва»*. Вона згадує, як **Муза** допомагала їй: *«Я вчилася пісні з морського прибою, А ти прислухалась, який в ньому стрій»*. Лірична героїня переконана й упевнена, що *«нехай я отруєна злою журбою, Та в пісні на всяку отруту є лік»*. Вона вірить: *«Нехай мої співи й садочки квітчасті Заснули, оковані сном зимовим, – Весною й пісні, і квітки на гранаті Вогнем загоряться новим!»*.

Свого часу І. Франко високо оцінив «Кримські спогади» – цикл, створений 1890–1891 рр., у яких *«...Майстерство Лесі Українки сяє повним блиском...»* Наводячи строфи із «Заспіву»: *«Де прожила я не одну днину, А не була щаслива й на годину. Та я за те докірливого слова Тобі не кину, стороно прекрасна! Не винна ти, що я не маю долі, Не винна ти, що я така нещасна!»*, І. Франко пише цілком резонно: *«Се знак, що талант нашої письменки доходить до повної дозрілості, при всій своїй ліричній експансивності підноситься до того об'єктивізму, що вміє відрізнити власне горе від загального порядку фактів і ідей, не попадає в чорний песимізм під впливом власного страждання. Брак того об'єктивізму у деяких геніальних поетів наробив багато лиха в сфері думок і настрою цілих поколінь; пригадую тільки італіянца Леопарді, у котрого незлічима фізична хвороба породила песимістичний світогляд, що закрасив собою всі його твори; пригадую цілий ряд французьких поетів сатаністів, неокатоликів та декадентів-неврастеніків, у котрих поезія була виразом їх власних нервових та психічних хвороб, але при тім, генералізацією тих хворобливих явищ. Наша авторка безпечна від такої генералізації. У неї тіло хворе але душа здорова і думка ясна. Власне страждання не заслонює перед нею ані краси природи і тих розкішних мрій, які навіває та краса (див. “Тиша морська”, “На човні”, “Байдари”, “Бахчисарай”), ані краси, спокою і щастя інших людей (див. “Татарочка”); воно не заглушує у неї бажання волі і добра для всіх людей, навпаки, скріпляє те бажання...»* [4, с. 248].

Будучи великою патріоткою, уболіваючи за розквіт української мови, вона в листі до О. Маковея (від 12 листопада 1893 р.) пише: *«Не знаю чим це об'яснити, тільки галичани краще говорять ніж пишуть, а українці краще пишуть, ніж говорять. Що ж до того, що часто українські сім'ї говорять по-російськи, то здається, не так давно було, що галицькі русинські сім'ї говорили по-польськи: якби у нашої мови були такі права в Росії, які є в Галичині, то я твердо вірю, що ми не zostалися б позаду, а тепер нехай хто хоче кидає камінь на українців, пригнічених школою, урядом, громадськими інституціями, тільки я цього каміння не зважусь зійняти. Щоб Ви вірили в мою безсторонність, а я мушу сказати, що вихована я в українській мові і що до нашої сім'ї той камінь патріотичний все одно не долетить, хоч буде кинутий... Жаль мені, що межі Галичиною і Україною в останні часи частіше перелітають такі камінці, ніж слова щирої поради»* [2, с. 180].

У поезіях ялтинського періоду 1897–1898 рр. лейтмотивом проходить оте вічне «шукання шляхів» («У пустині»): *«...Наш пророк... більше не вернеться. Ми самі zostалися у своїй німій пустині. Тепер куди? на схід? на захід сонця? на північ? на полудне? Все одно!»*. Вона прагне виходу: *«Ми підемо пісками навмання... Чого боятись нам? Палив нам душу розпач, Точивсь по людях, мов лиха зараза І серце розтинав, мов гострий меч... Хто наш поводитар? Та далека мрія, Недосяжна, як марево пустині...»* *Ходім! ачей се гіркеє страждання Нащадкам нашим скоротить дорогу До ясної і певної мети!»*. У драматичній сцені («Іфігенія в Тавриді») у вуста своєї героїні **Іфігенії** вона вкладає глибокий зміст: *«А в серці тільки ти, Єдиний мій, коханий рідний краю! Все, все, чим красен людський вік короткий, Лишила я в тобі, моя Елладо»*. В індивідуально-авторському осягненні **Еллада** в Лесі Українки постає символом рідної землі. Подібне трактування Еллади знайдемо в поезіях Є. Маланюка, де поряд із епітетом «сліпуча» з'являється означення «стєпова», що виступає перифразою й символом Батьківщини – Сліпуча Стєпова Еллада (поезія Є. Маланюка «Символ»).

У поезії «Мрії» поетеса висловлює сумнів у формі питального речення: *«Подивись на бойовисько, Хто кого перемагає? Чи над лавами ще в'ється **Корогва хрещата** наша?»*. В інших строфах цієї поезії звучить упевненість: *«Коли ні – зірву завої! Хай джерелом кров проллється, Будь проклята кров ледача, Не за рідний край про-*

лита!..» або *«Зв'яжіть тісніше рани, Шкода кров губити марне!»*. А тоді, наче уві сні то було, знову звучить сумнів-розпач: *«Не раз мені здається, Що сиджу я у полоні закута у кайдани невидимою рукою. Що в руці у мене зброя Неполамана зосталась, Та порушити рукою не дають мені кайдани...»* Як це звучить злободенно сьогодні! Але далі мовиться також упевнено і звучно: *«Так і хочеться гукнути, Наче лицар мрії дитячих: “Хто живий? Зійди на вежу, Подивися наоколо! Подивись чи в полі видно Нашу чесну короговку? Коли ні, не хочу жити, Хай мені відкриють жили, хай джерелом кров проллється, Згину я від згуби крові”»*. І констатує, завершуючи дуже по-сучасному: *«Будь проклята кров ледача, не за чесний стяг пролита!..»*. У драматичній сцені «Іфігенія в Тавриді» є проникливі рядки-сумніви, у яких проступає її переконання, отой прометеїзм-жертвенність: *«Стій, серце вражене, вгамуйся, горде, Чи нам же, смертним, на богів іти? Чи можем ми змагатись проти сили Землерушителів і громовладців? Ми з глини створені... А хто створив нас? Хто дав нам душу і святий вогонь? Ти, Прометею, спадок нам покинув Великий, незабутній! Тая іскра, що ти здобув для нас від заздрих олімпійців, Я чую пал її в своїй душі, Він, мов пожежі племін, непокірний, Він висушив мої дівочі сльози В той час як я одважно йшла на жертву За честь і славу рідної Еллади»*. Вкладаючи у вуста своєї героїні власні болі й страждання, Леся Українка проникливо промовляє: *«Ви, еллінки, ... Тепер не плачте, що ваша героїня, Даремне на безслав'ї тихо гасне? Навіщо ти мене, богине, врятувала В далеку чужину завела? Кров еллінки була тобі потрібна, – Щоб погасити гнів проти Еллади, – Чому ж ти не дала пролити кров? Візьми її – вона твоя, богине! Нехай вона не палить жил моїх! (дістає з-за олтаря жертвенний ніж... заміряється мечем проти серця. Але раптом опускає меч додолю) – (ремарка) Ні, се не варт нащадка Прометея! Коли хто вмів одважно йти на страту, Той мусить все одважно зустрічат! Коли для слави рідної країни Така потрібна жертва Артеміді, Щоб Іфігенія жила в сій стороні Без слави, без родини, без імення, Хай буде так!»*. Такі рядки, писані більше ста років тому, ніби промовисто підтверджують сучасний стан нашої рідної землі, Еллади, яка промовляє словами геніальної Лесі Українки: *«Воліла б я сто раз умерти, ніж тута жити!»*.

Оцінюючи геній Лесі Українки, М. Грушевський восени 1913 р. на жалобних зборах Київського наукового товариства з-поміж бага-

тьох особливостей відзначив: «Глибоко національна в своїй основі, всім змістом своїм зв'язана нерозривно з життям свого народу, з переживаннями нашої людини в теперішню добу, ця творчість переводила їх на ґрунт вічних вселюдських змагань, уяснила в їх світлі й зв'язувала з одвічними переживаннями людськості. Наше громадянство не встигало йти за цим захоплюючим, бурним потоком натхнення, цею блискучою панорамою образів, що розверталася перед ним; цей високий рівень ідей, на якій вела творчість покійної, був не звичайний для його ширших кругів...» А Микола Зеров у статті про Лесю Українку зазначав: «Перед нами людина, що самим своїм народженням поставлена була в осередку українського життя, але весь свій вік мусила перебувати поза межами краю, по закордонних курортах, живучи життям “оранжерейної рослини”. Думкою прив'язана до свого громадянства, його радощів і болів, вона мусила торкатися їх в “загальному вигляді”, переносячи їх на ґрунт далеких країн і пережитих епох» [5, с. 360]. Можна й не коментувати! Але будучи нестерпною у своїх прагненнях, вона промовляє іскристо й мужньо. «*І все таки до тебе думка лине, Мій занпащений, нещасний краю...*» Безперечно, крик болю й туги тут промовляє і зримо «міститься весь секрет того хвилювання, яке незмірно переживаємо, читаючи “Мелодії” і “Ритми” Лесі Українки...» [5, с. 368].

Таку працю слід продовжити, пильніше і зримо оцінити феномен «передбачення» та геніальні й такі сучасні думки-слова Лесі Українки.

Джерела та література

1. Українка Леся. Поезії / Леся Українка // Зібр. творів. У 12 т. Т. 1. – К. : Наук. думка, 1975. – 448 с.
2. Українка Леся. Зібрання творів. У 12 т. Т. 10 / Леся Українка. – К. : Наук. думка, 1978. – 543 с.
3. Мірченко М. Де поділися ви, голоснії слова, що без вас моя туга німа (спроба текстологічного аналізу деяких творів Лесі Українки) / М. В. Мірченко // Леся Українка і сучасність. – Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2008. – С. 350–355.
4. Франко І. Я. Твори. У 20 т. Т. 18 / І. Я. Франко. – К. : Держ. вид-во укр. л-ри, 1955. – 248 с.
5. Зеров М. Твори. У 2 т. Т. 2 / М. К. Зеров. – К. : Дніпро, 1990. – 601 с.

References

1. Ukrainka, Lesia. 1975. “Poezii”. *Zibrannia Tvoriv u dvanadtsaty tomakh. Tom 1* [Poetry. Collected works]. Kyiv: Naukova dumka (in Ukrainian).

2. Ukrainka, Lesia. 1978. *Zibrannia tvoriv u dvanadtsaty tomakh. Tom 10* [Collection of works in twelve volumes]. Kyiv: Naukova dumka (in Ukrainian).
3. Mirchenko, M. 2008. *Sproba tekstolohichnoho analizu deiakyh tvoriv Lesi Ukrainky* [An Attempt of Contextological Analysis of Lesia Ukrainka's some Works]. *Lesia Ukrainka i suchasnist*, 350–355. Lutsk (in Ukrainian).
4. Franko, I. 1955. *Tvory u dvadtsiaty tomach. Tom 18* [Works in twenty volumes]. Kyiv (in Ukrainian).
5. Zerov, M. 1990. *Tvory u dvokh tomakh* [Works in two volumes]. Kyiv: Dnipro (in Ukrainian).

Мирченко Николай. Леся Українка: «Мстители крепкие возьмут мое оружие...» (попытка текстового анализа некоторых произведений). Стаття продовжує цикл робіт автора з лінгвотекстології поетических произведень Лесі Українки. Показані лінгвостилістическі особливості деяких поетических сочинень, розкриваються виразительні мовні засоби, лінгво-синергетика, цінність поетического слова славної Лесі Українки. Исследується глибина світських і світлих мислей Лесі Українки як истинної національно сознательної дочки України. Показано, як она, из-за сомнень і страдань, полемизує з Музою, ищет своє місце в «сіянні перелогу» для расцвета України, осознає свої отношения з Музою, високу миссию поета, которую она вкладає в уста Музы-советчицы: «співаймо поважно про те, як одважно герой умирає на війні». Автор на основанні аналізу «Крымських воспоминань» підтверджує мисль І. Франко, що у неї «тело больное, а душа здоровая и мисль ясная».

Ключевые слова: цінність поетического слова, риторическі-вопросительні конструкції, мотив вечної печалі, муза жалобниця-советчица тихая, Леся Українка.

Mirchenko Mykola. Lesia Ukrainka: “Powerful Will Seizemy Weapon...” (an Attempt of Contextological Analysis). The article continues the series of publications of the author on linguistic textologies of Lesia Ukrainka's poetry. Linguistic and stylistic peculiarities of some poetical works are outlined, expressive language means, linguistic synergy and the value of famous Lesia Ukrainka's poetical word are disclosed. The article provides the research of the profundity of Lesia Ukrainka's mundane and serene thoughts as the nationally conscious daughter of Ukraine. It explicates how the poetress, through doubt and suffering, polemizes with Muse, seeks her role in “sowing the fallow” for Ukraine to prosper, realizes her role in the relationship with Muse and the higher calling of the poet which is disclosed in the words uttered by Muse-the adviser: “...let's dignifiedly sing how courageously the hero in the war is dying”. A century later today, these words are prophetic sounding and urgent.

Key words: value of poetical word, rhetoric-interrogative constructions, motif of eternal sorrow, muse, quiet, sorrowful and gentle miss, Lesia Ukrainka.

Стаття надійшла до редакції 13.10.2016 р.